

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över delbetänkandet Nya regler om cybersäkerhet (SOU 2024:18)

Ert dnr Fö2024/00496

Generella synpunkter

Domstolsverket har granskat betänkandet mot bakgrund av den verksamhet som bedrivs av myndigheterna inom Sveriges Domstolar, dvs. utifrån hur förslaget kan tänkas påverka verksamheten ekonomiskt, organisatoriskt och utbildningsmässigt. Granskningen har även omfattat hur förslaget kan påverka verksamhetsstöd, arbetsformer och rättssäkerheten generellt.

Domstolsverket har bedömt att betänkandet inte innehåller något förslag som i någon större mån påverkar Sveriges Domstolar på ett sådant sätt. Domstolsverket efterfrågar dock en analys av hur domstolarna kan komma att påverkas av förslagen. Domstolsverket anser därutöver att det finns starka skäl för att den föreslagna föreskriftsrätten bör koncentreras samt vill betona vikten av en korrekt och lämplig begreppsanvändning.

Konsekvenser för domstolarna

Även om den nya regleringen inte kommer att omfatta domstolarna så kan domstolarna komma att påverkas av den.

Fler sektorer kommer att omfattas av regleringen. Tillsynsmyndigheterna får fler ingripandemöjligheter. Därutöver höjs sanktionsavgifterna som tillsynsmyndigheterna kan besluta om. Alla dessa faktorer kan leda till fler överklagade beslut. Tillsynsmyndigheternas beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Det införs också en helt ny måltyp för de allmänna förvaltningsdomstolarna i och med möjligheten för tillsynsmyndigheterna att ansöka hos allmän förvaltningsdomstol om att en person inte ska få vara befattningshavare hos en viss verksamhetsutövare (förbud). Ett beslut om förbud ska upphävas om det inte längre finns förutsättningar för förbudet. Det är förvaltningsrätten som ska pröva om ett beslutat förbud ska upphävas om tillsynsmyndigheten eller den enskilde begär det, eller om det annars finns skäl för det. Så väl beslut om förbud samt upphävande av det bör enligt utredningen behandlas med förtur.

Att fler överklagbara beslut kan komma att fattas av tillsynsmyndigheterna och att en ny måltyp som ska hanteras med förtur införs för de allmänna förvaltningsdomstolarna kan påverka måltillströmningen till domstolarna. Domstolarna nämns över huvud taget inte i konsekvensanalysen. Domstolsverket efterfrågar en sådan analys.

En fragmenterad föreskriftsrätt kan påverka rättssäkerheten

Utredningen föreslår att tillsynsmyndigheterna får meddela föreskrifter om riskhanteringsåtgärder, systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete samt utbildning om riskhanteringsåtgärder inom sitt tillsynsområde. Det kommer att leda till flera överlappande föreskrifter och därmed att verksamhetsutövare som hör till flera sektorer kommer att träffas av flera olika föreskrifter om samma sak.

Till exempel föreslås länsstyrelserna i Norrbottens, Skånes, Stockholms och Västra Götalands län bli nya tillsynsmyndigheter för en rad sektorer inom varsitt utpekat geografiskt område. Detta får till konsekvens att verksamhetsutövare inom samma sektor kommer att omfattas av olika föreskrifter beroende på verksamhetens geografiska placering.

En ordning med olika föreskrifter som reglerar samma områden är svår att överblicka och därmed svår att tillämpa för dem som omfattas av föreskrifterna. Det innebär i förlängningen samma svårigheter för domstolarna som ska bedöma om tillsynsmyndigheternas ingripandeåtgärder varit korrekta vid ett överklagat beslut. En sådan ordning kan därmed påverka rättssäkerheten.

Enligt utredningen finns problem med en fragmentiserad föreskriftsrätt redan enligt dagens reglering som implementerat NIS-direktivet. Det har tagit relativt lång tid för tillsynsmyndigheterna att besluta om föreskrifter och vissa föreskrifter saknas helt. Tillsynsmyndigheternas föreskrifter skiljer sig också åt vad gäller både terminologi och innehåll trots att de utgår från samma grund. Det har också framförts att det funnits brister i samordningen av tillsynsmyndigheternas arbete med föreskrifter. Med fler sektorer och fler tillsynsmyndigheter finns det en överhängande risk för att dessa problem blir än mer påtagliga med den föreslagna regleringen.

Flera myndigheter har framfört till utredningen att det bör finnas en gemensam föreskrift med grundkrav som gäller för samtliga sektorer i syfte att konkretisera de riskhanteringsåtgärder som anges i cybersäkerhetslagen. Skälen för myndigheternas ståndpunkt är välmotiverade.

Domstolsverket anser sammanfattningsvis att det finns starka skäl för att föreskriftsrätten bör koncentreras.

Viktigt med korrekt och lämplig begreppsanvändning

I Sveriges Domstolar ingår de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna, Rättshjälpsmyndigheten, Rättshjälpsnämnden och Domstolsverket. Det finns några nämnder som inte räknas till Sveriges Domstolar, men som har

nära anknytning. De är Domarnämnden, Notarienämnden och Överklagandenämnden för nämndemannauppdrag. Begreppet Sveriges Domstolar är välkänt och inarbetat och används till exempel i regeringens regleringsbrev.

Enligt utredningen omfattas varken domstolarna, nämnderna eller Rättshjälpsmyndigheten av den föreslagna regleringen (se till exempel författningskommentaren till 1 kap. 3 § i den föreslagna cybersäkerhetslagen, sidan 366). Det innebär att det endast är Domstolsverket inom Sveriges Domstolar som omfattas. I utredningen används både begreppen Sveriges Domstolar och Sveriges domstolar. Begreppen har olika betydelse. Det är därför viktigt att rätt begrepp används.

I avsnitt 5.2.6 på sidan 129 står att domstolarna inte omfattas av NIS2-direktivet och därmed inte heller av den föreslagna svenska lagstiftningen, men att Domstolsverket som administrativ myndighet gör det. I avsnitt 5.5.4 på sidan 163 står i stället att "Sveriges Domstolar omfattas inte av NIS2-direktivet." I författningskommentaren till 1 kap. 3 § i den föreslagna cybersäkerhetslagen används både begreppet Sveriges domstolar och Sveriges Domstolar.

Det är tydligt att avsikten är att Domstolsverket ska omfattas av den föreslagna regleringen medan domstolarna och nämnderna inte ska göra det. Skrivningen i avsnitt 5.5.4 är därmed sannolikt endast en felskrivning. Eftersom begreppet Sveriges Domstolar har en särskild och vedertagen betydelse är det dock viktigt att vara noggrann med användningen av det.

Avslutningsvis anser Domstolsverket att det finns anledning att överväga om namnen på föreslagna lag om cybersäkerhet respektive förordning om cybersäkerhet även bör innehålla begreppet informationssäkerhet för att bättre spegla deras innehåll.

Detta yttrande har beslutats av rättschefen Peter Islander. Föredragande har varit juristen Emil Lindmark. Informationssäkerhetschef Marita Stjernmira har också deltagit i beredningen.

Peter Islander

Emil Lindmark